

Uit elkaar na samenwonen

Top 8 FAQ

GMW
advocaten

Inhoud

Inleiding & over de auteurs.

1. Wat moet er worden geregeld bij een gezamenlijke koopwoning?
2. Ik heb geld geïnvesteerd in onze gezamenlijke koopwoning.
Kan ik dit bedrag terugvorderen?
3. Ik heb meebetaald aan de woning van mijn partner.
Kan ik dit bedrag terugvorderen?
4. Wat moet er worden geregeld bij een huurwoning?
5. Ik heb mijn kind erkend, heb ik dan ook gezag?
6. Wat moet er worden geregeld voor de kinderen?
7. Hoe zit het met alimentatie?
8. Moet ik mijn pensioen delen met mijn ex-partner?

Inleiding & over de auteurs

Niet alleen een echtscheiding kan de nodige emoties met zich meebrengen. Dat is uiteraard ook het geval wanneer u uit elkaar gaat na samenwonen.

Aan de beëindiging van uw relatie kunnen belangrijke gevolgen zitten. Heeft u een samenlevingscontract? Zijn er minderjarige kinderen? Was u samen eigenaar van een woning? Dat zijn relevante vragen waar u aan moet denken.

In deze whitepaper behandelen Sophie Vermeule en Rosemarie Post, beide expert op het gebied van familierecht, 8 veelvoorkomende vragen van samenwoners die uit elkaar gaan. Heeft u na het lezen van deze whitepaper een vraag over uw persoonlijke situatie, neemt u dan gerust contact met hen op.

Sophie Vermeule
+31 (0)70 3615048
s.vermeule@gmw.nl

Rosemarie Post
+31 (0)70 3615048
r.post@gmw.nl

1. Wat moet er geregeld worden bij een gezamenlijke koopwoning?

Als u samen met uw partner eigenaar bent van een koopwoning dan zullen er afspraken moeten worden gemaakt over wat er met de koopwoning gaat gebeuren.

[Onverdeeld laten van de woning](#)

In sommige gevallen kan het wenselijk zijn om na het verbreken van de relatie (voorlopig) samen eigenaar te blijven van de woning, bijvoorbeeld omdat de woningmarkt ongunstig is of omdat één van de partners vooralsnog financieel niet in staat is om de woning over te nemen.

Het is mogelijk om samen eigenaar te blijven van de woning als beide partijen dit willen. Het is hierbij raadzaam om goede afspraken te maken over de verdeling van de kosten van de woning. Daarnaast is het verstandig om financieel en fiscaal advies in te winnen over de financiële en fiscale gevolgen van het gezamenlijk eigenaar blijven van de woning, bijvoorbeeld met het oog op de hypotheekrenteaftrek.

Toedelen van de woning aan één van de partijen

Een andere optie is dat de woning aan één van de partijen wordt toebedeeld. In dat geval zal de woning moeten worden gewaardeerd. Het aandeel van de ene partner wordt dan overgenomen door de andere partner. In het geval u een hypothecaire geldlening heeft, zal de bank ermee moeten instemmen dat de partner die de woning niet overneemt wordt ontslagen uit zijn of haar hoofdelijke verplichtingen ten opzichte van de bank.

Verkoop van de woning

Als geen van u beiden de woning toebedeeld wenst te krijgen of financieel niet in staat is om de woning over te nemen, dan zal de woning moeten worden verkocht. In dat geval zullen onder meer afspraken moeten worden gemaakt over welke makelaar wordt ingeschakeld, welke vraagprijs er gehanteerd zal gaan worden en welk bod moet worden geaccepteerd.

Rechter

Mocht er geen overeenstemming zijn over de toedeling van de woning, de verkoop of het tijdelijk onverdeeld laten van de woning, dan kan de rechtbank hierover een beslissing nemen.

2. Ik heb geld geïnvesteerd in onze gezamenlijke koopwoning. Kan ik dit bedrag terugvorderen?

Gedurende de relatie kan het voorkomen dat één van beiden (meer) geld investeert in de woning. Bijvoorbeeld doordat één van de partijen (meer) eigen vermogen inbrengt bij de aankoop van de woning, de kosten van de verbouwing financiert of (extra) aflost op de hypothecaire geldlening.

Bij het verbreken van de relatie komt dan de vraag aan de orde of dit geïnvesteerde bedrag terug betaald moet worden en zo ja, welk bedrag. Voor het beantwoorden van deze vraag moet onderscheid worden gemaakt tussen de situatie waarbij u een samenlevingsovereenkomst heeft gesloten en de situatie waarbij er geen samenlevingsovereenkomst is gesloten.

[Geen samenlevingsovereenkomst – gezamenlijke woning](#)

In het geval van gezamenlijk eigendom van een woning biedt de wet de mogelijkheid om hetgeen dat door een mede-eigenaar is geïnvesteerd in de woning terug te vorderen. Bij samenwoners is dit alleen niet het uitgangspunt.

Het is mogelijk dat er sprake is van een nominaal vergoedingsrecht. Een nominaal vergoedingsrecht betekent dat u het geïnvesteerde bedrag terugkrijgt. Er wordt dan geen rekening gehouden met eventuele waardeontwikkelingen van het pand.

Vordering verjaard?

Een vordering tot terugbetaling van het ingelegde bedrag kan verjaren. Dit betekent dat na verloop van een bepaalde tijd het bedrag niet meer kan worden opgeëist.

Op basis van het algemene vermogensrecht verjaart een vordering tot terugbetaling vijf jaar na de investering. Voor huwelijken/geregistreerd partners is in de wet geregeld dat een vordering tijdens het huwelijk/geregistreerd partnerschap niet kan verjaren. Een dergelijke bepaling ontbreekt voor ongehuwde samenwoners. In zijn algemeenheid kan worden aangenomen dat een vordering tot terugbetaling vijf jaar na het doen van de betreffende investering verjaart.

Samenlevingsovereenkomst

In het geval u een samenlevingsovereenkomst heeft, is het mogelijk dat u hierin afspraken heeft gemaakt over wanneer vergoedingsrechten ontstaan, en of hierbij rekening moet worden gehouden met waardeontwikkelingen en wanneer dit bedrag kan worden teruggevorderd.

In dit geval zal (mede) aan de hand van de inhoud van uw samenlevingsovereenkomst moeten worden beoordeeld of u het geïnvesteerde bedrag kan terugvorderen.

3. Ik heb meebetaald aan de woning van mijn partner. Kan ik dit bedrag terugvorderen?

Een andere situatie die zich in de praktijk vaak voordoet is dat één van de partners al voor het samenwonen in het bezit was van een koopwoning. U heeft besloten om in deze woning te gaan samenwonen. De woning behoort in dat geval volledig in eigendom toe aan één van u beiden.

Gedurende de relatie wordt er bijvoorbeeld gezamenlijk afgelost op de hypothecaire geldlening of worden de kosten van de verbouwing gezamenlijk betaald. Kunnen deze bedragen na het verbreken van de relatie worden teruggevorderd?

Geen samenlevingsovereenkomst?

In de wet is voor de situatie voor ongehuwd samenwoners waarbij de woning toebehoort aan één van partijen niets geregeld. Dit maakt het in de praktijk moeilijk om het door u betaalde bedrag terug te krijgen. U zult moeten aantonen dat sprake is van een (stilzwijgende) afspraak dat u het door u geïnvesteerde bedrag weer terug zou krijgen en/of dat sprake is van 'onverschuldigde betaling' of 'ongerechtvaardigde verrijking'. Ook in deze situatie is het mogelijk dat een eventuele vordering verjaard is.

Samenlevingsovereenkomst

In het geval u een samenlevingsovereenkomst heeft opgesteld, is het mogelijk dat hierin afspraken zijn opgenomen over hoe moet worden omgegaan met eventuele vermogensverschuivingen. Van een vermogensverschuiving is sprake als geld van de ene partner aan het vermogen van de andere partner ten goede is gekomen.

Mogelijk bent u in uw samenlevingsovereenkomst overeengekomen dat in het geval van een vermogensverschuiving er een vorderingsrecht ontstaat en wanneer deze vordering kan worden teruggevorderd. Vaak is ook opgenomen of er een nominaal vergoedingsrecht ontstaat en of rekening moet worden gehouden met de eventuele waardeontwikkelingen van het pand.

Mede aan de hand van de inhoud van uw samenlevingsovereenkomst moet worden beoordeeld of u het door u geïnvesteerde bedrag kan terugvorderen.

4. Wat moet er geregeld worden bij een huurwoning?

Indien u samen in een huurwoning woont, is het huurcontract bepalend voor de vraag wie er in de huurwoning mag blijven wonen.

Huurovereenkomst op naam van één van de partijen

Als u ongehuwd gaat samenwonen in een huurwoning, wordt u niet automatisch medehuurder van de woning. Dit is ook niet het geval indien u een (notariële) samenlevingsovereenkomst heeft of bij de gemeente op dat adres staat ingeschreven.

Staat de huurovereenkomst uitsluitend op naam van uw partner en bent u tijdens de relatie geen medehuurder geworden, dan heeft u in principe na het beëindigen van de relatie niet het recht om in de woning te blijven wonen. Wel zal aan u een redelijke termijn moeten worden gegeven om op zoek te gaan naar een nieuwe woonruimte.

Als uw ex-partner de woning verlaat, kunt u de verhuurder verzoeken of het huurcontract op uw naam gezet kan worden. De verhuurder is hiertoe echter niet verplicht.

Medehuuderschap

Indien de huurovereenkomst op beider naam staat of in het geval u later medehuurder bent geworden, heeft u gelijke rechten.

Als u beiden in de woning wilt blijven wonen en u komt er samen niet uit, dan kan de rechter bepalen aan wie het huurrecht wordt toegewezen. De rechter zal dan aan de hand van een belangenafweging bepalen wie het meeste belang heeft om in de woning te blijven wonen.

5. Ik heb mijn kind erkend, heb ik dan ook gezag?

Een vader die getrouwd is met de moeder van het kind wordt automatisch de juridisch vader van het kind. Bij samenwoners is dit niet het geval en moet de vader het kind erkennen. Door de erkenning ontstaat een juridische band tussen de vader en het kind. Het kind krijgt hierdoor bijvoorbeeld recht op een wettelijk erfdeel als de vader komt te overlijden.

Wat nu als de andere ouder niet meewerkt aan de erkenning? Enerzijds is het mogelijk om een verzoek bij de rechtbank in te dienen waarbij om gerechtelijke vaststelling van het ouderschap wordt verzocht. Voor de moeder geldt een termijn waarbinnen zij dit verzoek dient te doen.

Anderzijds is er ook een mogelijkheid om de rechtbank te verzoeken om vervangende toestemming voor de erkenning van het kind te verzoeken.

Ouderlijk gezag

Tot 1 januari 2023 gold dat een partner die een kind erkend had, nog niet met het ouderlijk gezag belast was. De erkenner diende het gezag na erkenning nog apart aan te vragen. Vanaf 1 januari 2023 geldt als hoofdregel dat een partner die het kind na 1 januari 2023 erkent, ook automatisch met het gezag wordt belast.

Deze hoofdregel geldt indien er geen sprake is van één van de uitzonderingsgronden. Uitzonderingen kunnen zich bijvoorbeeld voordoen in de situatie dat er al twee mensen het gezag uitoefenen over het kind op het moment van de erkenning of als de moeder en de erkenner op het moment van de erkenning samen aangeven dat alleen de moeder het gezag uitoefent.

Gevolg van het hebben van gezamenlijk gezag is dat u samen verantwoordelijk bent voor de verzorging, opvoeding en ontwikkeling van uw kind(eren). Belangrijke beslissingen met betrekking tot bijvoorbeeld schoolkeuzes, opvoeding, medische behandelingen en paspoortaanvragen dient u gezamenlijk te nemen.

Als u het gezamenlijk gezag heeft, dan behoudt u principe het gezamenlijk gezag na beëindiging van de relatie.

Ik heb geen gezag, wat nu?

Als de gezaghebbende ouder het eens is met het aanvragen van het gezag dan kan het gezag op gezamenlijk verzoek worden aangevraagd bij het gezagsregister door het invullen van een (digitaal) formulier.

Verleent de gezaghebbende ouder geen toestemming, dan kan bij de rechtbank een eenzijdig verzoek worden ingediend om u mede met het ouderlijk gezag te belasten. Voor deze procedure heeft u een advocaat nodig.

Wist u dat?

Sinds 1 januari 2023 geldt als hoofdregel dat een partner die het kind na 1 januari 2023 erkent, ook automatisch met het gezag wordt belast.

Met de erkenning volgt dus ook automatisch het ouderlijk gezag.

6. Wat moet er geregeld worden voor de kinderen?

Het maken van afspraken over de kinderen kan een uitdaging zijn. U bent geen partners meer, maar blijft wel de ouders van de kinderen. Er zullen bijvoorbeeld afspraken moeten worden gemaakt wanneer de kinderen bij wie zijn en welke financiële bijdrage er betaald moet worden.

Ouderschapsplan – gezamenlijk gezag

Heeft u samen het gezag, dan bent u verplicht om een ouderschapsplan op te stellen. In een ouderschapsplan worden afspraken vastgelegd over de hoofdverblijfplaats van de kinderen, de verdeling van de zorg- en opvoedingstaken van de kinderen, de wijze waarop informatie over belangrijke aangelegenheden met betrekking tot de kinderen wordt gedeeld en hoe belangrijke beslissingen worden genomen. Ook dienen afspraken te worden gemaakt over de bijdrage die de ene ouder aan de andere ouder moet betalen in de kosten van verzorging- en opvoeding van de kinderen. U kunt het ouderschapsplan zo gedetailleerd maken als u zelf wilt.

Omgangsregeling – geen gezag

Heeft u uw kind erkend, maar bent u niet belast met het ouderlijk gezag, dan heeft u in beginsel geen inspraak in belangrijke beslissingen met betrekking tot de kinderen. U heeft wel het recht om geïnformeerd te worden over belangrijke ontwikkelingen van uw kind door de andere ouder.

Daarnaast heeft u recht op - en de verplichting tot - omgang met uw kind en bent u onderhoudsplichtig.

Er zullen daarom afspraken moeten worden gemaakt over een omgangsregeling, de informatieverplichting en de bijdrage in de kosten van verzorging en opvoeding van de minderjarige. Ook in het geval u niet belast bent met het ouderlijk gezag kan het verstandig zijn om deze afspraken schriftelijk vast te leggen in een soort ouderschapsplan.

Betrekken van de kinderen bij de afspraken

Uw kind(eren) zullen op een bij hun leeftijd passende wijze moeten worden betrokken bij het maken van de afspraken.

Als het u niet lukt om samen met elkaar afspraken te maken of als u hierbij hulp wenst, dan kan een (advocaat)mediator of advocaat u adviseren. Indien het niet lukt om in onderling overleg afspraken te maken, dan kan de rechter worden verzocht om een beslissing te nemen.

Wist u dat?

Wist u dat het een misverstand is dat kinderen vanaf 12 jaar zouden mogen kiezen bij wie zij willen wonen? Kinderen vanaf 12 jaar mogen hun mening geven over zaken die betrekking op hen hebben. Zij worden in het geval van een geschil tussen de ouders gehoord door de rechter.

7. Hoe zit het met de partner- en kinderalimentatie?

Hoe zit het met partneralimentatie?

Partneralimentatie is een bijdrage die een partner (A) aan de andere partner (B) moet betalen indien B niet genoeg inkomen heeft om in zijn/haar eigen levensonderhoud te voorzien.

In het geval van ongehuwd samenwonen bestaat er geen recht op partneralimentatie. In de wet is namelijk alleen een onderhoudsverplichting geregeld voor gehuwden/geregistreerd partners maar niet voor samenwoners. Dit betekent dat ook in het geval een van de partners in onderling overleg minder is gaan werken, bijvoorbeeld om voor de kinderen te zorgen, er geen partneralimentatie bij de rechter kan worden afgedwongen.

Samenlevingsovereenkomst

Het is echter mogelijk dat u gezamenlijk toch een onderhoudsverplichting bent overeengekomen en dit heeft vastgelegd in de samenlevingsovereenkomst. Bijvoorbeeld wanneer er in een dergelijke situatie aanspraak kan worden gemaakt op een onderhoudsverplichting, hoe de bijdrage berekend moet worden en voor welke duur zal afhangen van de inhoud van uw samenlevingsovereenkomst.

Hoe zit het met kinderalimentatie?

Iedere ouder is financieel verantwoordelijk voor zijn/haar kind. Dat blijft u ook nadat de relatie is beëindigd. Nadat u en de andere ouder uit elkaar gaan, zullen afspraken moeten worden gemaakt over de verdeling van de kosten van uw kind(eren): de kinderalimentatie.

Hoe wordt de hoogte van de kinderalimentatie berekend?

De hoogte van de kinderalimentatie is afhankelijk van diverse omstandigheden, zoals het inkomen van beide ouders, de leeftijd van het/de kind(eren) en de hoogte van toeslagen.

Allereerst wordt er gekeken naar wat uw kind per maand kost: dit betreft de behoefte van uw kind. Voor het vaststellen van de behoefte van het kind wordt in de rechtspraak vaak aansluiting gezocht bij de zogeheten 'Nibud-tabellen'. Er wordt hierbij rekening gehouden met het netto gezinsinkomen ten tijde van de relatie en de leeftijd van de kinderen.

Vervolgens wordt van zowel u als de andere ouder de (huidige) draagkracht berekend. De draagkracht heeft betrekking op de vraag welk bedrag u en de andere ouder beschikbaar hebben om in de kosten van de kinderen te voorzien. Bij het berekenen van de draagkracht wordt gekeken naar het inkomen, arbeid en vermogen (inclusief toeslagen) en de noodzakelijke lasten die een ouder heeft. Bij het berekenen van de kinderalimentatie wordt in principe geen rekening gehouden met de werkelijke lasten maar wordt gerekend met forfaitaire lasten.

De ouders dienen vervolgens naar rato van de draagkracht te voorzien in de behoefte van de kinderen. Aan de zijde van de alimentatieplichtige (degene die de alimentatie betaalt) wordt rekening gehouden met een zogeheten 'zorgkorting'. De zorgkorting hangt af van de verdeling van de zorg voor de kinderen. De gedachte hierachter is dat de alimentatieplichtige al deels in de kosten van de kinderen voorziet als de kinderen bij de alimentatieplichtige verblijven.

Indien u het samen met uw partner niet eens kunt worden over de hoogte van de kinderalimentatie, dan kan de rechter de onderhoudsbijdrage vaststellen.

Tot welke leeftijd ben ik onderhoudsplichtig?

Als ouder bent u in principe onderhoudsplichtig totdat uw kind de leeftijd van 21 jaar heeft bereikt. Tot de leeftijd van 18 jaar dient de onderhoudsbijdrage aan de andere ouder te worden betaald. Vanaf de leeftijd van 18 jaar dient in overleg met uw kind te worden afgestemd of de bijdrage rechtstreeks aan het kind wordt betaald of nog aan de andere ouder.

Is mijn nieuwe partner onderhoudsplichtig voor mijn kinderen?

Volgens de wet is een stiefouder verplicht om financieel bij te dragen in de kosten van een kind dat tot zijn/haar gezin behoort. Een nieuwe partner is juridisch gezien pas een stiefouder als sprake is van een huwelijk of geregistreerd partnerschap. Er bestaat geen wettelijke onderhoudsplicht als u ongehuwd/zonder geregistreerd partnerschap samenwoont.

Tip!

Ondanks dat bij het berekenen van de hoogte van kinderalimentatie gebruik wordt gemaakt van diverse standaarden blijft het berekenen van kinderalimentatie maatwerk. Er kunnen redenen zijn om af te wijken van de standaard wijze van berekenen.

8. Moet ik mijn pensioen delen met mijn ex-partner?

Bij gehuwden en geregistreerde partners is de Wet Vervening Pensioenrechten bij Scheiding van toepassing. Op basis van deze wet kan aanspraak gemaakt worden op de helft van het door de andere partner gedurende het huwelijk opgebouwde ouderdomspensioen. Vaak vindt rechtstreekse uitbetaling door het pensioenfonds plaats aan de ex-echtgenoot/ex-geregistreerd partner. Deze wet is echter niet van toepassing op samenwoners. Het uitgangspunt is daarom dat u het gedurende de relatie opgebouwde ouderdomspensioen niet met de ander hoeft te delen.

[Samenlevingsovereenkomst](#)

Het is echter mogelijk dat u in uw samenlevingsovereenkomst met elkaar bent overeengekomen dat het gedurende de relatie opgebouwde ouderdomspensioen wordt gedeeld.

Er zijn pensioenuitvoerders die meewerken aan de rechtstreekse uitbetaling aan de ex-partner. De pensioenuitvoerder is hiertoe echter niet verplicht. De afspraak tussen u onderling is echter wel geldig, hetgeen betekent dat de pensioengerechtigde te zijner tijd het aandeel van de ex-partner zelf aan de ex-partner dient over te maken.

Nabestaandenpensioen

Voor samenwoners is niet automatisch geregeld dat zij aanspraak kunnen maken op nabestaandenpensioen (bijzonder partnerpensioen) in het geval dat de ex-partner eerder overlijdt.

Om aanspraak te kunnen maken op het nabestaandenpensioen is het nodig dat uw partner u heeft aangemeld bij zijn/haar pensioenuitvoerder. Daarnaast worden door de pensioenuitvoerders veelal aanvullende voorwaarden gesteld, zoals het hebben van een notarieel samenlevingscontract.

Wist u dat?

Wist u dat het een misverstand is dat samenwoners recht hebben op het pensioen van hun partner, omdat zij bij het pensioenfonds als 'partner' zijn aangemeld? Dit ziet echter op het nabestaandenpensioen. Veelal worden door pensioenuitvoerders aanvullende voorwaarden gesteld, zoals bijvoorbeeld een (notarieel) samenlevingsovereenkomst.

GMW
advocaten

GMW advocaten staat voor u klaar

Heeft u een vraag? Wij helpen u graag.
Onze advocaten staan voor u klaar.
Neem gerust contact met ons op.

 Scheveningseweg 52, Den Haag

 070-3615048

 info@gmw.nl

 www.gmw.nl